

АГЕНТИИ ОМОРИ НАЗДИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Бо Фармоиши Директори Агентии омури
назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 28.04.2010. №12 тасдиқ карда шудааст

**Ба махфи нигоҳ доштани маълумотҳои Шумо кафолат дода
мешавад**

Дастурамал

**Оид ба тартиб додани ҳисоботи ҳармоҳа дар бораи фуруш ва бақияи молҳо аз
руи шакли №3 - савдо (мухтасар)**

1. Қоидаҳои умумӣ

Ташкилотҳои савдо ва корхонаҳои хуроки умумии ҳамаи шаклҳои моликият, ташкилотҳои Тоҷикматлубот, инчунин шабакаҳои фирмавии савдои вазорати саноат ва энергетика, идораҳо ва дигар ташкилотҳо, ки шабакаи савдо доранд, ҳисоботро аз руи шакли №3-савдо (мухтасар) пешниҳод менамоянд.

Ҳисобот ба таври қатъӣ ва чиддӣ барои моҳи ҳисобот (на ба тартиби ҷамъбасти афзоянда аз аввали семоҳа ё сол) тартиб дода мешавад.

2. Дар ҳисоботи шакли №3-савдо (мухтасар) аз руи ҳамаи молҳо, сарфи назар аз манбаъҳо ва воридшавӣ маълумотҳо ворид карда мешаванд.

Дар ҳисобот фуруши амалии молҳо аз руи арзиши пурраи моли фурухташуда (бо миқдор) дохил карда мешавад.

3. Ҳисоботи тартиб додашуда пеш аз пешниҳоди вай бояд бо диққат таҳлил шуда бошад, бо ҳисоботи моҳи гузашта санҷида ва муқоиса карда шуда бошад. Ҳамаи тағйироте, ки дар натиҷаи гузаронидани тартиботи аниқ кардани нишондиҳандаҳои моҳи гузашта ворид карда шудаанд, ҳатман ба мақомоти омури давлатӣ аз тарафи ташкилотҳои болоӣ ҳангоми пешниҳоди ҳисоботи оянда хабар дода мешавад.

4. Ҳисобот бо имзои шахси масъул бо мактуби ҳамроҳ кардашуда пешниҳод карда мешавад. Дар ин маврид, дар ҳолати яқбора зиёд ё кам шудани фуруш ё бақияи молҳои ҷудогона нисбат ба ҳамин моҳи соли гузашта ва ба моҳи гузаштаи соли ҳисобот, сабабҳоро шахр додан лозим аст.

5. Ҳисобот аз ду фасл иборат аст:

Фуруш ва бақияи молҳои озуқаворӣ дар анборҳо, дар шабакаҳои чакана ва корхонаҳои хуроки умумии кооператсияи истеъмоли

Фуруш ва бақияи молҳои ғайриозуқаворӣ дар анборҳо ва шабакаҳои чакана дар охири моҳ (дар ду моҳи аввали семоҳа пур карда мешавад).

Тарзи пур кардани шакли №3-савдо (мухтасар) дар корхонаву ташкилотҳои савдо: маълумотҳо дар бораи ҳар кадоме аз молҳо дар ҳисобот ба таври ҳатмӣ бо ҳамон воҳидҳои ченаке, ки дар варақаҳо нишон дода шудаанд, дохил карда мешаванд. Дар фасли 1 молҳои озуқаворӣ ва дар фасли 2 молҳои ғайриозуқаворӣ маълумотҳо бо шумораи бутун (бе аломати даҳӣ) оварда мешаванд.

Маълумотҳои ҳисобот бояд пурра мутобиқи феҳрасти молҳои, ки дар молгардиши чакана ба ҳисоб гирифта шудаанд, пур карда шаванд, зеро номнависи молҳои ба тафсил нишон дода мешавад, ки ба ин ё он гуруҳи моли дохил мешаванд, мазмуни гуруҳи молҳои, ки дар шакли №3-савдо (мухтасар) ба ҳисоб гирифта мешаванд, бояд бо мазмуни ҳамон гуруҳи мувофиқат кунанд, ки дар ҳисоботи шакли №3-савдо (семоҳа) ба ҳисоб гирифта шудаанд. Ҳамаи молҳои гушгин ва моҳи дар ҳисобот бо вазни натурали бе гузаронидан ба гушту моҳи нишон дода мешавад.

Дар сатри 105 □Моҳии шур□ бояд шурмоҳи ва вазни ҳамаи намудҳои коркард ба ҳисоб гирифта шаванд.

Ҳамаи консерваҳои гушгин ва моҳи (сатри 106) бо ҳазор қуттии шартӣ ба ҳисоб гирифта мешаванд. Қуттиё, ки зарфияташ 353,4 см мукааб (яъне тақрибан ба 350 грамм баробар) аст, қуттии шартӣ ҳисобида мешавад.

Дар сатри □Маснуоти қанноди□ мураббо, ҷем, мураббои ғафс (повидло), асал, шираро дохил кардан лозим нест.

Дар сатри 128 □Арақ ва маснуоти ликёру арақ□ ҳамаи навъҳои арақ, савдо дар мавридҳои ҷудогона спирти гирифтаи ташкилотҳои савдо ба ҳисоб гирифта мешавад. Хотирасон кардан зарур аст, ки спирт ҳамчун арақ (1 декалитр спирт ба 2,5 декалитр арақ баробар аст) дар ҳисобот дохил карда мешавад.

Дар ҳамин сатр низ маснуоти ликёру арақ: ликёрҳои, шароби олуболу, шираи-қиёми бобуна (ромашка), шароби найшакар (ром), виски, нушокии спиртдор, ки аз шароб бо оби ҷӯш, шарбати лиму ва ғайра омехта карда (пунш) таёйр карда мешавад, ба ҳисоб гирифта мешаванд.

Дар сатрҳои 231-232 □Газворҳои пашмин ва руймолҳои□ ҳамаи намудҳои матоҳои пашмин, кампалҳои пашмини ва нимпашмин, инчунин руймолҳои пашмин нишон дода мешаванд.

Дар сатри 234 □Газворҳои абрешими□ ҳамаи намудҳои матоҳои абрешими чи дар намуди натурали, чи аз матои маснуӣ (сунъӣ), чи аз ресмони сунъӣ ва чи аз дигар нахҳои, аз ресмонҳои синтетикӣ ва ресмонҳои синтетикӣ бо дигар нах омехта, инчунин маснуоти донагии аз матоҳои абрешими лабгардон накардашуда-нодухта дохил карда мешаванд.

Дар сатри 241 □Маснуоти кашбофӣ-ҳамаги□ ҳамаи маснуоти кашбофӣ: кашбофии болопуш, зерпуш ва дигар маснуоти болопуши кашбофӣ (гарданбанд, каллапуш, дастпушакҳо ва ғайраҳо) бояд ба ҳисоб гирифта шаванд.

Дар гуруҳи □Маснуоти тамоку□ низ тутун (махорка) дохил карда мешавад.

Дар мавриди пур кардани сатри □Гуғирд□ ба назар гирифта лозим аст, ки барои ҳисоби воҳиди гуғирд сандуқи шартӣ, ки 50 ҳазор гуғирд дорад, яъне сандуқи, ки зарфияти он ҳазор қутти мебошад дар вақти пур будани сандуқ бояд 50 ҳазор гуғирд мавҷуд бошад, сандуқи шартӣ қабул карда мешавад.

7. Андозии фуруши чакана аз руи молҳои ҷудогона дар гуруҳи молҳои бо роҳи ҳисобу китоби тарози (баланси) дар асоси маълумотҳои ҳуҷҷатишуда дар бораи захираи молҳои дар аввал ва охири давраи ҳисобот, маълумотҳои дар бораи ворид шудан ва хароҷоти молҳои, ки ба фуруши бозори тааллуқ надоранд, муайян карда мешаванд.

Барои дуруст пур кардани сутуни 1 дар бораи фуруш ва хориҷ шудани молҳои дар як моҳ, сутуни 2 дар бораи бақияи молҳои дар охири моҳ зарур аст, ки пешаки дар ҷадвалҳои таҳия кардашуда аз руи ҳар кадом мол аз руи нақшаи зерини тарози (баланси) моли анҷом дода шаванд;

- а) захираи молҳои дар аввали давраи ҳисобот;
- б) ворид шудани молҳои дар давраи ҳисобот;
- в) хароҷоти ҳуҷҷатишуда, ки молгардиши чакана намебошад;

г) фуруши чакана ва дигар харочоти ҳуҷҷатинашуда;

д) захираи молҳо дар охири давраи ҳисобот.

Андозаи фуруши чакана аз руи гуруҳҳои ҷудогонаи моли бо роҳи ҳулосабарори (тарозӣ) мутобиқи формулаи $a + b - v - d = g$ муайян карда мешаванд.

8. Дар ташкилотҳои савдо, маълумотҳо дар бораи бақияи (сугуни 2) мавҷудбудаи амалии молҳо дар охири моҳи ҳисобот дар шабакаҳои савдои чакана, дар корхонаҳои хуроки умумӣ, инчунин дар ҳамаи захираҳо (базаҳо) ва анборҳои, ки ба ташкилотҳои савдои чакана ва ташкилотҳои хуроки умумӣ тааллуқ доранд нишон дода мешавад. Дар кооператсияҳои истеъмоли амалан мавҷуд будани молҳо дар шабакаҳои савдои чакана, аз он ҷумла бақия дар анборҳои тақсимкунанда дар захираҳои (базаҳои) яклухтфуруши нишон дода мешаванд, бақияи маҳсулоти дар корхонаҳои хуроки умумии кооператсияҳои истеъмоли дар ин ҳисобот инъикос карда намешаванд.

Ба ҳисобгирии захираи моли бояд мувофиқи дастурамал оид ба ҳисобгирии молгардиши чакана ва захираи молҳо дар савдо анҷом дода шавад.

Дар бақияи молҳо ба ҳисоб гирифта мешавад:

амалан мавҷуд будани молҳо дар шабакаҳои савдои чакана (мағозаҳо, дукончаҳо, ларёкчаҳо, киоскҳо, дар шабакаҳои ҳамлу нақли молҳо).

Андозаи бақияи молҳо дар анборҳо ва корхонаҳои захиракунандаи савдои чакана ва хуроки умумӣ ҳангоми мавҷуд будани рӯйхат (инвентаризация) дар санаи ҳисобот аз руи маълумоти инвентаризацияи мазкур ба ҳисобот ҳамроҳ карда мешаванд.

9. Дар сугуни 1-и ҳисобот фуруши молҳо ба аҳоли аз шабакаҳои савдои чаканаи ташкилотҳои, ки ин ҳисоботро тартиб медиҳанд, ва аз корхонаҳои хуроки умумӣ (дар кооператсияҳои истеъмоли-фуруши молҳо ба аҳоли аз шабакаҳои чакана) нишон дода мешавад. Барои ҳисоби андозаи фуруши ташкилотҳои савдо бояд пешаки маълумотҳои ёридиҳанда-муайян карда шаванд □ ба хуроки умумӣ ба корхонаи истеҳсолии худ дода шудааст ва дигар харочоти ҳуҷҷати кардашуда, ки ба фуруши чакана тааллуқ надоранд □

Эзоҳот. Дар таркиби харочоти ҳуҷҷати кардашуда на арзиши ҳамаи молҳои, ки аз нав кор карда шудаанд ва дар намуди маснуоти тайёр барои фуруш дар савдои чакана ба ташкилотҳои савдо додашудаанд, яъне арзиши молҳои барои коркард бо ҳисоби иловагии арзиши молҳои додашуда, ки аз руи маълумотҳои ин корхонаҳо дар охири соли ҳисобот коркард нашуда мондаанд, ба ҳисоб гирифта мешаванд.

Ҳамаи харочоти ҳуҷҷати кардашуда дар асоси ҳуҷҷатҳои, ки намудҳои ҷудогона дар ин харочот дар ҳуҷҷат ба масраф (списание) расидаанд (борхати масраф, ҳисоб, актҳо ва ғайра) муайян карда мешаванд.

Эзоҳот. Дар савдои чакана аз руи фуруши молҳо аз тарафи ташкилотҳо, муассисаҳо, корхонаҳо (ҳамон тавре, ки гардиши хурду яклухт номида мешаванд) ҳисобҳо навишта мешаванд. Аммо ин ҳуҷҷатгузориҳои харочот, молгардиши чакана мебошад, бинобар ин, набояд ба маълумотҳо дар бораи дигар харочоти ҳуҷҷати кардашуда дохил карда шавад.

Харочоти ҳуҷҷати кардашудае, ки фуруши чакана намебошад, аз руи гуруҳҳои ҷудогонаи молҳо бояд аз маълумотҳои ба ҳисобгирифтаи дар бораи воридшавии молҳо хориҷ карда шавад. Баъдан фуруш аз руи гуруҳҳои ҷудогонаи молҳо аз руи нақшаи зерин бо тарозӣ (балансӣ) ҳисоб карда мешавад: бақияи молҳо дар оғози моҳ ҷамъи молҳои воридшуда дар як моҳ (бо ҳисоби иловагии харочоти ҳуҷҷати кардашуда, тарҳи бақия дар охири моҳ баробар мешавад ба фуруш дар як моҳ (сугуни 1-и ҳисобот).

Дар ҳисоботи кооператсияи истеъмоли маълумотҳо дар бораи харочоти маҳсулот дар корхонаҳои хуроки умумӣ дар сугуни 3-и ҷисли 1-и ҳисобот нишон дода мешаванд.

Дар ҳамин сугун мутобиқи системаи кооператсияи истеъмоли ҳамроҳ карда мешавад:

миқдори маҳсулоте, ки дар ошпазхона ва дар тарабхонаҳо, ошхонаҳо, каҳвахонаҳои ёрирасони истеҳсоли ва ғайраҳо хароҷот шудааст. Дар коркарди маҳсулоти истеҳсоли худ;

фуруши молҳои харидашуда ба воситаи буфет ва шабакаи чаканафуруши, ки ба корхонаи хуроки умумӣ тааллуқ дорад.

Хароҷоти маҳсулот дар истеҳсолоти худӣ дар асоси борхат оид ба содир намудани молҳои корхонаи захирақунанда муайян карда мешавад. Фуруши молҳои харидашуда ба воситаи буфет ё шабакае, ки ба корхона тааллуқ дорад, бо роҳи хулосабарорӣ аз руи нақшаи зерин муайян карда мешавад: бақияи молҳо дар аввали моҳ ҷамъи молҳои воридшуда дар моҳи ҳисобот, тарҳи бозгашти молҳо ба анбор, тарҳи бақия дар охири моҳ.

Маълумоти соддаи ҳисоботи корхонаи хуроки умумӣ дар бораи хароҷоти маҳсулот мисли молгардиш оид ба маҳсулоти алоҳида ҳисоби тақрориро дар бар мегирад. Бинобар ин, ҳангоми тартиб додани ҳисоботи ҷамъбасти дар бораи хароҷоти маҳсулот дар ташкилот умуман кушиш кардан лозим аст, ки ҳисоби тақрорӣ сураат нагирад.

Ҳисоби тақрорӣ дар дохили ташкилот оид ба хароҷоти маҳсулот танҳо аз ҳисоби маҳсулоти нимтайёри гирифтаи ташкилот аз корхонаи хуроки умумӣ худӣ ташкилот ба вучуд меояд, бинобар ин, зарур аст, ки корхонаҳо дар намуди тасдиқнома (справка) илова ба ҳисоботи маълумотҳо дар бораи аз корхонаи хуроки умумӣ ташкилоти худашон гирифташуда аз руи намудҳо: маҳсулоти нимтайёри гушгин ва моҳи ва ғайраҳо пешниҳод намоянд, дар ин маврид дастурамалро оид ба тартиб додани ҳисобот аз руи хуроки умумӣ (шакли №4-савдо) ба роҳбари гирифтагӣ зарур аст.

10. Ҳаракати молҳо дар дохили ташкилоти мазкур (супурдани молҳо аз анборҳо ба мағозаҳо, аз як мағоза ба мағозаи дигар, аз мағоза ба анбор ва ғайра) дар ҳисобот инъикос карда намешавад.

11. Дар ҳисобот аз руи шакли №3-савдо (мухтасар), ки ташкилотҳои савдо тартиб медиҳанд, дар бораи фуруш ва бақияи молҳо аз руи ҳамон корхонаҳои поёни, ки ба ташкилот итоат менамоянд (шабакаҳои чаканафуруши, корхонаҳои хуроки умумӣ, анборҳо ва дигар корхонаҳо) бояд пурра инъикоси маълумотҳои ҳисоботро таъмин намоянд.

12. Роҳбари ташкилоти ҳисоботдиҳанда ҳисоботи тартиб додасударо имзо мекунад, поёнтар ному насаби тартибдиҳандаи ҳисобот ва рақами телефони ӯ нишон дода мешавад.

Барои дурустии маълумотҳо ва риояи муҳлати пешниҳоди ҳисобот роҳбари ташкилоти ҳисоботдиҳанда ҷавобгар мебошад.